

10 Δεκεμβρίου 2018

Η ανατομία της ανθρώπινης καρδιάς αναπαρίσταται στο ρόδι που κρατά ο Ιησούς σε διάσημο πίνακα του Μποτιτσέλι

/ [Επιστήμες, Τέχνες & Πολιτισμός](#)

Μόνο πριν λίγους μήνες και συγκεκριμένα τον Μάρτιο, ο δρ Ντάβιντε Λατσέρι, ειδικός σε θέματα Ιατρικής στην Τέχνη, αποκάλυπτε μία ιδιαίτερη ανατομική λεπτομέρεια να βρίσκεται «κρυμμένη» στις πτυχώσεις του μανδύα που κρατά η «Αλληγορία της Χλωρίδας» (Flora) προσπαθώντας να καλύψει το γυμνό σώμα της Θεάς του Έρωτα στον διάσημο πίνακα «Η Αφροδίτη που γεννιέται από τα νερά» του Σάντρο Μποτιτσέλι, ο οποίος εκτίθεται στην Γκαλερί Ουφίτσι στη Φλωρεντία.

Οι πτυχώσεις όπως διαμορφώνονται και το χρώμα τους στο ύφασμα, σύμφωνα με τον ίδιο, στην πραγματικότητα αναπαράγουν ένα ανθρώπινο ανατομικό χαρακτηριστικό, συγκεκριμένα έναν πνεύμονα, με τα νεύρα, τα αιμοφόρα αγγεία και τις κοιλότητες που διαιρούνται από τους βρόγχους. Μια αλληγορία που πιθανότατα είχε χρησιμοποιηθεί από τον ίδιο τον φλωρεντινό καλλιτέχνη και στον άλλο διάσημο πίνακά του, την «Άνοιξη» («Primavera»). Το 2009, δύο Αμερικανοί επιστήμονες, οι Nenjamin Blehe και Roy Doliner, είχαν ήδη εντοπίσει το

περίγραμμα των δύο πνευμόνων επιμελώς μεταμφιεσμένους στη βλάστηση και τις διακλαδώσεις των δένδρων πίσω από την εικόνα της Αφροδίτης.

Είναι ακριβώς αυτές οι προηγούμενες μελέτες που ενέπνευσαν τον Ιταλό χειρουργό να διενεργήσει περαιτέρω έρευνες για πιθανές κρυμμένες ανατομικές λεπτομέρειες στο έργο του Μποτιτσέλι και όντως πρόσφατα δημοσίευσε ένα άρθρο για μία νέα ανακάλυψη, που τώρα αφορά ένα άλλο αριστούργημα του διαλεχτού ζωγράφου της Αναγέννησης: Τη «Μαντόνα του Ροδιού» (1487), πίνακα που επίσης εκτίθεται στην Πινακοθήκη Ουφίτσι.

Σύμφωνα με τη μελέτη του Λατσέρι και της ομάδας του, που δημοσιεύθηκε στο Interactive CardioVascular and Thoracic Surgery, στον καρπό του ροδιού που κρατά στο χέρι του ο Ιησούς βρέφος, μπορεί κάποιος κάλλιστα να αναγνωρίσει μία τέλεια ανατομική αναπαράσταση της ανθρώπινης καρδιάς.

Όπως δήλωσε ο χειρουργός στο ιταλικό πρακτορείο ANSA «η διάταξη των σπόρων και των νευρώσεων στο ξεφλουδισμένο ρόδι αντιστοιχούν επακριβώς στη διάταξη των αντλιών και των δύο κόλπων στην καρδιά, τις δύο κοιλίες και την κύρια πνευμονική αορτή. Ακόμη και το στέμμα του ροδιού χωρίζεται σε δύο μέρη που μιμούνται την ανώτερη κοίλη φλέβα και το αορτικό τόξο με τις τρεις διακλαδώσεις του».

Αυτές οι εντυπωσιακές ομοιότητες με την καρδιακή ανατομία, αλλά και η θέση του καρπού, που ο Ιησούς κρατά ακριβώς μπροστά από το αριστερό του στήθος στο ύψος της καρδιάς, ενισχύει την πιθανότητα η υπόθεση του Λατσέρι να είναι βάσιμη.

Αλλά γεννάται το ερώτημα: γιατί ο καλλιτέχνης να θέλει να κρύψει αυτές τις ανατομικές λεπτομέρειες στα έργα του; Η μελέτη διευκρινίζει ότι την περίοδο εκείνη οι εικαστικοί καλλιτέχνες συχνά παρακολούθησαν μαθήματα ανατομίας, αναζητώντας μια πιο ρεαλιστική και πλαστική αναπαράσταση του ανθρώπινου σώματος. Ο Μποτιτσέλι όχι μόνον παρακολούθησε μαθήματα ανατομίας στη Μπολόνια, αλλά μετά βεβαιότητος γνώριζε και την εκτενή συλλογή ανατομικών σχεδίων του Λεονάρντο Ντα Βίντσι.

Είναι βέβαια προφανές πως τόσο η αναπαράσταση των πνευμόνων, όσο και της καρδιάς, αντιπροσωπεύουν αλληγορίες. Το ρόδι είναι μια έντονα συμβολική εικόνα, που μπορεί να περιέχει διάφορες ερμηνείες, ιδίως σε έργα με χριστιανικό περιεχόμενο και μήνυμα. Σύμφωνα με τη μελέτη της ομάδας του Δρ Λατσέρι, ενδέχεται να συμβολίζει το σύνολο των Παθών και την Ανάσταση του Ιησού: τους άλικους σπόρους, που αντιστοιχούν στο αίμα που έχυσε ο Θεάνθρωπος για να

λυτρώσει την ανθρωπότητα.

Ο Μποτιτσέλι σαφώς και δεν ήταν ο μόνος καλλιτέχνης που περιελάμβανε κεκαλυμμένες ανατομικές λεπτομέρειες στα έργα του. Αρχής γενομένης από τον Μιχαήλ Άγγελο, οι καλλιτέχνες αρέσκονταν και τολμούσαν να ενοφθαλμίζουν αινίγματα στις αυτοπροσωπογραφίες τους, αλλά και άλλους διάφορους συμβολισμούς, που μεθερμηνεύτηκαν πολύ αργότερα, εάν όχι μετά πολλούς αιώνες. Πολλές διαγνωστικές έρευνες, με προηγμένα τεχνολογικά μέσα, έχουν αποκαλύψει πάμπολλες και περίπλοκες εξεζητημένες και κρυμμένες εικόνες στα αριστουργήματα καλλιτεχνών, ακόμη –ακόμη έχουν αποκαλύψει προηγούμενες αναπαραστάσεις στα κατώτερα στρώματα του πίνακα.

Τώρα πια, η σκυτάλη της ερμηνείας περνά στους ιστορικούς Τέχνης, που αναμένεται να εισφέρουν και νέες γνώσεις και απόψεις στον διάλογο για τις συνθήκες δημιουργίας και το αληθινό —πέρα από το φαινομενικό—μήνυμα του έργου τέχνης. Ένας διάλογος που αναμένεται να είναι λίαν διαφωτιστικός και συναρπαστικός.

Πηγή: ΑΠΕ-ΜΠΕ, La Repubblica, ANSA, Artslife.com